

Pozitív hatás elérése az ETS2-vel

A fosszilis energiahordozókból származó pénz
felhasználása az érintett háztartások támogatására

Kapcsolat

Marton Miklós, éghajlat és energia program munkatárs
Magyar Természetvédők Szövetsége
marton.miklos@mtvsz.hu

<https://mtvsz.hu/>

E tájékoztatóban kifejtett vélemények kizárólag az anyag szerzőinek véleményét tükrözik.

Közzététel: 2025 július

Képek: Hannah O'Sullivan & Xandie (Alexandra) Kuenning

További információ:
life-effect.org

Az Európai Unió finanszírozásával. A kifejtett nézetek és vélemények azonban kizárólag a szerző(k) nézeteit tükrözik, és nem feltétlenül tükrözik az Európai Unió vagy a CINEA álláspontját. Sem az Európai Unió, sem a támogató hatóság nem tehető felelőssé értük.

Bevezetés

Jelen összefoglaló bemutatja, hogyan biztosít az új kibocsátáskereskedelmi rendszer (Emissions Trading System, ETS2) az uniós országok számára elegendő forrást a háztartások pénzügyi terheinek enyhítésére. A tagállamok számára elérhető szakpolitikai lehetőségeket egy táblázatban mutatjuk be, értékelve azok hatásait. Ez egyfajta felhívás a szociális és éghajlatvédelmi szakértők számára, hogy vegyenek részt az építési és közlekedési szektorban alkalmazott karbondíj-rendszer (ETS2) megvalósításában.

Keretrendszer

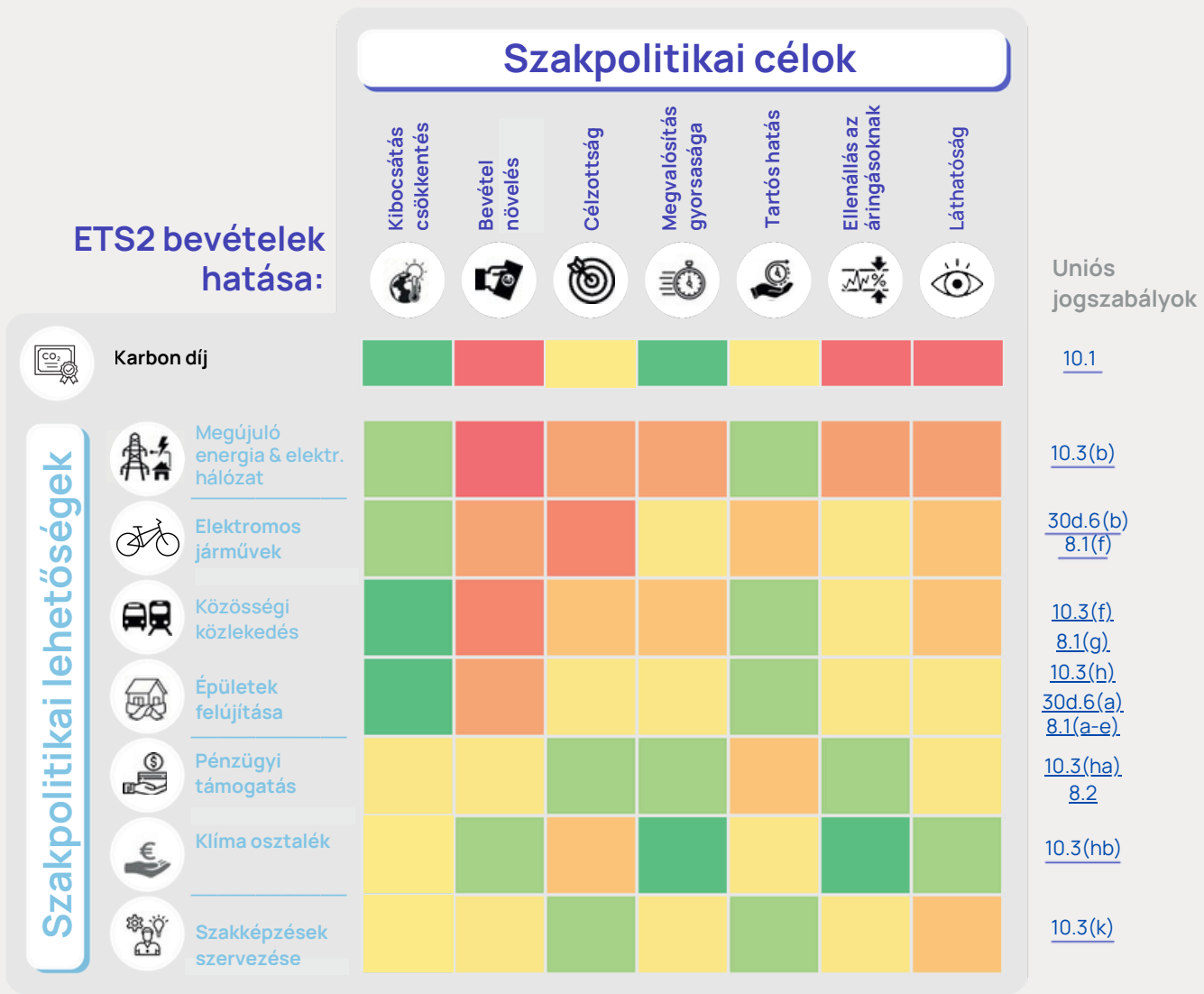
Az ETS2 szerinti karbondíj (carbon pricing, carbon fee) emeli a fűtéshez és a közlekedéshez használt fosszilis energiahordozók árát, és így minden olyan termék árát, amely kARBONT tartalmaz. Az uniós országoknak ezért „elsőbbséget kell biztosítaniuk azon tevékenységeknek, amelyek hozzájárulhatnak a kibocsátás-kereskedelem társadalmi, szociális hatásainak kezeléséhez”.

Az ETS-jogszabályok közvetlenül csak korlátozott tevékenység finanszírozását teszik lehetővé az ETS-bevételekből. Ezek közül csak néhány foglalkozik a kibocsátás-kereskedelem szociális hatásaival. Ezeket a következő „Az ETS2 bevételek felhasználásának hatása” című táblázat sorolja fel. Ebben a táblázatban a **szakpolitikai lehetőségeket** összevetjük az EU rögzített **szakpolitikai célokkal**. Az egyes, színekkel jelölt szakpolitikai lehetőségeket és szakpolitikai célokat ez után ismertetjük.

Az ETS2 bevételek felhasználását szabályozó **uniós jogszabályok** vonatkozó bekezdései:

- A Szociális Klímaalapról (Social Climate Fund, SCF) szóló jogszabály 8. cikke, amely az SCF-alap felhasználását írja le a sérülékeny háztartások és kisvállalkozások támogatására;
- A ETS-jogszabály 30. cikke, amely kifejezetten a háztartásokat érintő szociális hatás kezeléséről szól;
- A ETS-jogszabály 10. cikke, amely előírja az összes ETS-bevétel (beleértve az ETS2-t is) felhasználását.

A színek az egyes lehetőség erősségeit és gyengeségeit jelzik az egyes célok tekintetében – részletesebb magyarázat a szövegben található.

1 Szakpolitikai lehetőségek

Az ETS2 bevételekből négyféle intézkedés finanszírozható:

Bizonyos intézkedések célja a szennyezés csökkentése a **megújuló energiába** és a **villamosenergia-hálózatokba** történő beruházások révén, a fosszilis energiahordozókat helyettesítő technológia és infrastruktúra fejlesztésével. Bár ezek a beruházások szükségesek az energetikai átálláshoz, a háztartásokra gyakorolt hatásuk nagyon közvetett.

Vannak olyan intézkedések, amelyek közvetlenül elősegítik a fosszilis energiahordozókról való átállást: beruházások a klímabarát **közösségi közlekedésbe**, a **nulla kibocsátású járművekhez** való hozzáférés biztosítása, valamint az épületek hőszigetelésével és fűtésének villamosításával történő fejlesztése.

Az alapok felhasználhatók a háztartások jövedelemének közvetlen támogatására is: a magasabb árak kompenzálására és a háztartások kibocsátás-csökkentésbe történő beruházásainak ösztönzésére. A célzott **pénzügyi támogatás** segíthet az energiaszegénység kezelésében. A nemzeti **klímaosztalék-programok** (national climate dividend schemes) a lakosság nagy részét lefedik, és növelhetik az ETS2-ben az állami támogatás részét.

A bevételek - az igazságos átmenet elősegítése érdekében - felhasználhatók a szakismeretek fejlesztésére is. Az energetikai átállás elavulttá teszi a fosszilis energia-ipar régi munkahelyeit, miközben új munkalehetőségeket teremt a karbonmentes ágazatokban és iparágakban.

2 Szakpolitikai célok

A karbon-díj célja az **üvegházgáz-szennyezés csökkentése**. Ezt elsősorban a kibocsátás árazásával érjük el, de ösztönözhető a bevételek megfelelő felhasználásával is. Hét szakpolitikai célt azonosítunk, amelyek a bevételek különböző felhasználási módjaival érhetőek el:

A magasabb üzemanyagárak jelentős hatással vannak a háztartásokra. A **vásárlóerő megőrzése érdekében** a politikai döntéshozók csökkenthetik a fosszilis energiahordozóktól való függőséget, csökkenthetik az egyéb adókat, vagy intézkedéseket hozhatnak, amelyek növelik a háztartások jövedelmét.

A Szociális Klímavédelmi Alap olyan programokat (költési terveket) ír elő, amelyek a **sérülékeny háztartásokat célozzák**. Maga a karbon-díj is erősen célzott, mivel a fosszilis tüzelőanyag fogyasztástól függ, amely a magas jövedelmű háztartások esetében általában magasabb. A beruházási támogatások gyakran megkövetelik a lakosoktól is a befektetést, ezért csak a gazdagabb embereket éri el, a sérülékeny háztartásokat viszont nem.

Mivel az árképzés 2027-ben lépne hatályba, a szociális támogatásnak is **gyorsan kell megvalósulnia**.

Szakpolitikai értékelés

Egy táblázatban ábrázoltuk a **szakpolitikai lehetőségeket**, értékelve, hogy hogyan teljesítenek a felsorolt **szakpolitikai célok** tekintetében. Ezzel az eszközzel összehasonlíthatjuk a szakpolitikai javaslatokat a különböző célokra gyakorolt hatásuk szempontjából. A pontszámok tájékoztató jellegűek, mivel az azonos kategóriába tartozó különböző intézkedések eltérő pontszámot kaphatnak. Például a **Személyszállítás** kategóriában egy, az európai pénzügyi központok közötti nagysebességű vonat jegyárának támogatása más pontszámot kapna, mint egy bányászati területen közlekedő új ingázó villamosjárat, bár mindkettő a személyszállításra vonatkozik. A tényleges pontszám a felsorolt kategóriában szereplő konkrét intézkedéstől és a kontextustól függ, amelyet az eszköz országspecifikus alkalmazásaiban részletesebben ismertetünk.

A jövedelemvizsgálat gyakran adminisztratív és politikai okokból nehézkes, és a sérülékeny csoportokat célzó beruházások még nagyobb kihívást jelentenek. Azok az országok, amelyek jól működő társadalombiztosítási infrastruktúrával rendelkeznek, beépíthetik az ETS bevételeit. Azok az országok, amelyek nem rendelkeznek ilyennel, általánosabb szakpolitikát választhatnak.

Az SCF-jogszabályok elkülönítik a tartós hatású intézkedéseket a közvetlen jövedelem-támogatástól. A közvetlen kifizetés azonban szintén kifejezhet **tartós hatást**. Felhasználható egy ház kisebb felújításaira, egy jobb hőszigetelésű ház bérleti díjának fedezésére stb.

Az ETS2 karbon ár (díj) ingadozhat. A szociális intézkedéseknek ellenállónak kell lenniük az **árak ingadozásaival szemben**, és meg kell védeniük a fogyasztókat a kockázatoktól.

Az ETS2 látható áremelkedést eredményez a benzinkutaknál, ami ellenállást fog kiváltani. A folyamatos politikai támogatás érdekében a bevételek felhasználásának is **láthatónak** és érhetőnek kell lennie, hogy jól kommunikálható legyen.

A fenti táblázat kiemeli, hogy jelentős mérlegelési lehetőség kínálkozik például: a sérülékeny háztartások megcélzása és a háztartások vásárlóerejének védelme között, vagy a tartós hatás elérése és a háztartásoknak nyújtott gyors segítség között. A karbondíjból származó bevétel megfelelő felhasználásainak sikeres keveréke figyelembe veszi az egyes uniós országok legsürgetőbb szükségleteit, lehetővé teszi a szakpolitikák időbeli egymás utáni megvalósítását, magában foglal egy biztosítási mechanizmust a magas árakkal szemben, és keretet biztosít a végrehajtási lehetőségek összehasonlításához és értékeléséhez.

Következő lépések

A 2025-ben elkészítendő Nemzeti Szociális Klímatervek elsőként kínálnak lehetőséget az ETS2 bevételei felhasználásának megvitatására.

Az ETS2 sikeres végrehajtásának támogatásához szociális és klímapolitikai szakértőkre van szükségünk, akik együttműködnek a bevételek hatékony felhasználásában. A bevételek elosztásának és a környezeti hatásoknak köszönhetően az ETS2 az EU-ban képes ötvözni az éghajlat-politikát a pozitív szociális hatással. A szociális kérdések fontosságával még nem minden EU-kormány ért egyet. Ezt példázza az a tény, hogy szinte az összes EU-tagállamban az éghajlatvédelemért felelős vagy energiaügyi minisztérium, és nem a szociális kérdésekért felelős tárca felelős az SCF és az ETS2 bevételeinek felhasználásáért.

3 Megfontolandó szempontok, javaslatok a magyar Szociális Klímatervhez

Háttér, szakpolitika

Magyarországon a lakosság és a gazdasági szereplők egyre inkább tapasztalják az éghajlati válság és fosszilis energiaválság környezeti, egészségügyi és gazdasági kedvezőtlen hatásait, amelyek tönkreteszik a termelőeszközöket, szétzilálják az értékláncokat, és egyre nagyobb terhet rónak az állami költségvetésre. Az energiaátmenet gyorsításához prioritást kell adni a hazai primer energiafelhasználás közel 40%-áért felelős, energiapazarló és nagy kibocsátású épületek, kiemelten lakóépületek (végső energiafelhasználás 27%-a) energetikai felújításának. A lakosság tiszta energiához való hozzáférése javítása, az energiaszegénység kezelése, és mindezzel az üvegházgáz szennyezés csökkentése minden eddiginél sürgetőbb. Ehhez a fosszilis energiatermelők- és fogyasztók, nagyobb szennyezők számára egyértelmű jelzéseket kell adni, közteherviseléssel ösztönözni a fosszilis energia fokozatos kivezetésére. A karbon-díj (karbonár, esetleg kvóta-költség) bevezetése - miután a Szociális Klímaalap energetikai vonatkozású intézkedései már beindultak - ilyen jelzés lehet. Fontos, hogy a karbon-díj az energiaszegénységben élők helyzetének javítására a Szociális Klímaalapon keresztül visszaosztható, például energetikai felújításokra.

Magyarország egyike lehet a nagy nyerteseknek. 2025 tavaszán a Szociális Klímaterv kidolgozását irányító Energiaügyi Minisztérium összesen 1500 milliárd forintnyi, a Klímaalapból elosztható forrásról beszélt, melynek 60%-át energetikai célokra költenék, míg 40%-át közlekedési szegénység kezelésére fordítanák. Hogy érzékeljük: az energetikára fordítható 900 milliárd forint kb. 100-150 ezer lakás energetikai felújítását fedezhetné. Ez már érdemben összevethető az indikátortól függően 300 ezer-450 ezer energiaszegény háztartás számával. Az ETS2 rendszerbe való belépés számítások szerint csak mérsékelten emelné a gázzal ellátott hazai lakások energiaköltségét (50 eur/tCO₂ karbonárnál kb. 70-75 Ft/nm/hó).

A Szociális Klímatervben olyan intézkedéseket, beruházásokat kell tervezni, amelyek csökkentik a célcsoportok (fosszilis) energiafogyasztását, és ezáltal az energiaszegénységnek való kitettséget. Ezen keresztül a terv érinti a gazdaságfejlesztést, az energiapolitikát, az éghajlatvédelmet, a közegészségügyet és a szociális védelmet. Együtt kell dolgoznia építészeknek, energetikusoknak, pénzügyi szakembereknek és szociológusoknak. E területek szakértőinek hatékony és érdemi együttműködése, tudásuk és tapasztalataik felhasználása a jó tervezés kulcsa. Velük érdemi, és többkörös szakmai konzultációt javasunk, majd hasonló társadalmi konzultációt. Be kell vonni a regionális-, és helyi önkormányzatokat is, hiszen ők fontos helyi szervezők, döntéshozók és adatforrások (például a közüzemi szolgáltatások szervezésében). Az országos és helyi civil szervezetek is kulcsszerepet kell, hogy kapjanak az érintett lakosság érdekképviseletében és intézkedésekkel való elérésében, a szemléletformálásában és a tanácsadásban. A hazai éghajlatvédelmi és szociális civil szervezetek már a kezdetek (2024 tavasz) óta javaslatokkal segítik a Szociális Klímaterv kialakítását, amelyet a felelős koordinátor Energiaügyi Minisztérium (EM) irányít.

Az EM a Terv (épület)energetikai részét dolgozza ki, míg a közlekedési részt az Építési és Közlekedési Minisztérium (ÉKM) írja. A civil szervezetek nagyra értékelik, hogy voltak civil-EM egyeztetések, civilek által szervezett szakmai műhelyek, ahol az EM bemutatta a tervezett intézkedéseket. Sajnos az ÉKM eddig nem tájékoztatott, nem egyeztetett nem-kormányzati szervezetekkel, így a közlekedési részről egyelőre a szélesebb szakmai közvéleménynek nincsen érdemi információja. 2025 július közepéig a Szociális Klímaterv tervezetét még nem hozták nyilvánosságra.

A készülő Szociális Klímaterv energiaszegénységet kezelő részét sajnos csak kis mértékben alapozza meg a 2024-es felülvizsgált Nemzeti Energia és Klímaterv (NEKT), de legalább meghatározta a sérülékeny fogyasztó fogalmát és kimondja, hogy „A hazai ingatlanállomány túlnyomó része, 3,85 millió háztartás „DD” vagy rosszabb kategóriájú, vagyis energetikai szempontból elavultnak számít és energetikai korszerűsítésre szorul.”

Energetikai intézkedések

A magyar lakossági energetikai felújítási hajlandóság az utóbbi években nőtt, de még mindig viszonylag alacsony: egyrészt a kiszámíthatóság, a tervezhetőség hiánya, a hosszú távra szóló, megfelelően célzott pénzügyi támogatási konstrukciók hiánya, illetve a programokhoz való nehéz hozzáférhetőség miatt, és a váratlan változtatások (ld. EKR rendszer "rángatása") miatt. E mellett hat a rezsi-sökkentés lakossági energiaárat torzító hatása, amely az energiahatékonysági beruházások megtérülési idejét évtized(ek)kel kitolja (és sok energiaszegénységben élőt nem ér el). Továbbá, az energetikai felújításoknak, berendezéseknek, anyagoknak még mindig jelentősek az adóterhei (pl. ÁFA), és az épületfelújítások terén sokszor hiányoznak a megbízható adatok, eredmények, visszacsatolások is.

A sérülékeny fogyasztók, az energiaszegénységben élők, illetve az alacsony jövedelműek a gyakorlatban nem férnek hozzá a most futó és (gyakorlatilag egyetlenként (30%-os) energiamegtakarítási követelményt tartalmazó) Otthonfelújítási Programhoz, amely így az eleve is hitelképes, átlagos jövedelműeket célozza.

Megfontolandó szempontok és kérdések a Szociális Klímaterv energetikai intézkedéseire, költségeire:

- Az energetikai rész (mintegy 900 milliárd forint) kb. 100-150 ezer sérülékeny, vagy energiaszegénységben élő háztartást érhet el energetikai felújítással 2032-ig. Ez, bár érdemben enyhítheti az energiaszegénységet, de nem ér el minden rászoruló. Ezért tudatosan kell tervezni, hogy a különféle lakossági és egyéb célcsoportok energetikai felújításaira mozgósítható más uniós és állami források, kvótabevételek, Modernizációs Alap ill. EKR jól lefedje a Szociális Klímaalap által nem lefedhető célcsoportokat ill. területeket, azaz megfontolt le-, és elhatárolásra van szükség.

- Fő cél hőszigeteléssel és fűtéskorszerűsítéssel (ill. nyílászárócserevel) csökkenteni az energiaszükségletet, és különösen a fosszilis energiafelhasználást. Átgondolandó, hogy hogyan lehet hatékonyan célozni az intézkedéseket; hogyan hangolható össze a támogatási intenzitás, kifizetés, az előleg illetve az önerő;

a pontosabb célzás érdekében hogyan vehető figyelembe a jövedelem, illetve a lakás energetikai állapota. Pl. megfontolásra érdemes ezek függvényében a nagyarányú (pl. 95%-100%-os) vissza nem térítendő támogatás, felhasználóbarát, egyszerűsített pályázattal.

- Amennyiben (jellemzően) szakaszos energetikai felújításokat támogat, akkor nagyobb lehet a támogatottak száma; lehetséges, hogy az összes megspórolt energia mennyisége és a kibocsátáscsökkentés is nagyobb lehet. (Ld. támogatás-hatékonysági szempontok (CO₂eq/Ft), igazságossági szempontok.)

- Lehet követelmény a felújítással elért legalább 30 százalékos energiamegtakarítás, akár úgy is, hogy az e feletti eredményeket a konstrukció külön jutalmazza (például az önerő minimalizálásával), így ösztönözve az alaposabb energetikai felújításra.

- Társasházbeli „sérülékeny fogyasztójú” lakások energetikai felújításánál felmerülő kérdések, szempontok: Vajon mennyire, hogyan érdemes területileg (például elmaradott településrészekre) célozni? Főáramú támogatások nélkül az energiaszegényeket sem lehet megsegíteni a vegyes társadalmi összetételű épületekben, településrészekben. A hátrányos helyzetű régiókat most is megcélazzák az OP-kban (például KEHOP Plusz OFP: kb. 100 Mrd Ft), igaz, azok a források elég szűkösek, és nem a sérülékeny fogyasztó célcsoportra céloztak (kivéve az Igazságos Átmeneti Alapot, de annak éppen újratervezése zajlik). Kérdés, hogy hogyan fókuszáljunk a sérülékeny fogyasztókra egy átlagos társasházban? Kivitelezhető-e, hogy egy társasház más forrásból felújít, és a sérülékeny fogyasztó lakók e mellett pályáznak (pl. jövedelemigazolással) a Szociális Klímaalapra, mint további támogatási forrásra az energetikai felújításhoz? Fontos, hogy a szociális bérlakások, házak esetében lehessen támogatva felújítani az önkormányzati, civilszervezeti vagy állami tulajdonú épületeket.

- Integrált (és egyablakos) tanácsadásra és jól elérhető tanácsadó hálózatra van szüksége a leendő kedvezményezetteknek. Egyrészt a tanácsadás kísérel végig a pályázót a felújításon: térjen ki a műszaki tervek (beleértve energetikai felmérés felújítás előtti és utáni) készítésére, a pályázásra, és kivitelező kiválasztásra, sőt a felújítás utáni energiatakarékos működtetésre, karbantartásra (szemléletformálás) is. Másrészt legyenek támogatottan felkészülve az energiaszolgáltatók és a tanácsadási pontok a civil szervezeteknél, az önkormányzatoknál, az állami szerveknél.

- Fontos az energetikai épületfelújításokhoz kapcsolódó építőipari igények ellátásának lehetőség szerinti (és szabályozásokkal, versenyszabályokkal kompatibilis) hazai bővítése, és megfelelő minőségbiztosítás: megbízható hazai termékek és berendezések, illetve kivitelezők és szolgáltatók biztosítása. Megfontolható egyes termék-csoportok és szolgáltatások ÁFA szabályozásának újragondolása is.

- A szakmai képzéseket és átképzéseket az energetikai felújítások tervezési, megvalósítási és minőségellenőrzési munkái kapcsán is elő kell segíteni akár uniós, akár hazai forrásokból.

Következtetések

Az ETS2-höz kapcsolódó alapok alkalmazásának az általa okozott hatások kompenzálására túl kell lépnie a pusztán kompenzáción, és támogatnia kell a programok és stratégiák jobb célzott bevezetését a legsebezhetőbb csoportok felé az energetikai átállással kapcsolatban. Ennek eléréséhez a rendelkezésre álló források elosztását megelőzően jogszabályi módosításokra van szükség, hogy elkerülhetőek legyenek azok a negatív externáliák, amelyeket a különböző segélyek eddig a veszélyeztetett helyzetű csoportok számára produkáltak, és valós arányosság érhető el az energiaátállási támogatások elosztásában.

E cél eléréséhez szükséges, hogy ne csak a Társadalmi Klímatervekhez irányított forrásokat a veszélyeztetett helyzetű csoportok felé irányítsák, hanem az ETS2-n keresztül megszerzett összes forrásra is szükség van.

Ugyanakkor konszenzusra és szakpolitikai koordinációra van szükség egy világos ütemterv kialakításához, amely összehangolja a Magyarországon az elkövetkező években kidolgozott stratégiákat, terveket és programokat a 2030-as, 2040-es és 2050-es időszakot szem előtt tartva, és az ambiciózus éghajlat-politikai célkitűzéseket ugyanolyan ambiciózus társadalmi célkitűzésekkel ötvözi.

Néhány ajánlott civil tanulmány a témában:

<https://mtvsz.hu/energiafordulat>

<https://habitat.hu/hirek/2025/06/szakpolitikai-javaslatok-a-szocialis-klimaalap-felhasznalasara/>

<https://habitat.hu/ezzel-foglalkozunk/szakpolitikai-munkank/tanulmanyok/>

<https://mri.hu/megjelenesek/tanulmanyok/>

 LIFE Effect